

ČASTNI ČLANI ADS

Tilka Blaha

Med tistimi, ki so takoj po Drugi svetovni vojni delovali na področju izobraževanja odraslih, je bila ena najbolj aktivnih Tilka Blaha. S srcem in dušo se je posvetila tej dejavnosti, ki jo v teh zgodnjih obdobjih razvoja andragogike pri nas lahko označimo predvsem kot kulturno in prosvetiteljsko delo. Tilka Blaha je tudi kasneje, ves čas svojega aktivnega obdobja pred upokojitvijo, delovala na vodstvenih položajih tako v izobraževanju odraslih kot tudi v dejavnostih za razvoj človekovih pravic. Tako je seveda bila tudi med pobudniki, ustanovitelji in nosilci Andragoškega društva Slovenije, njegov razvoj pa je aktivno spremljala tudi kasneje, vse do danes. Bila je ena od predsedujočih v Andragoškem društvu Slovenije v prvih desetih letih njegovega delovanja, a tudi ko ni bila nosilka najvišje društvene funkcije, je tesno sodelovala z društvom in pospeševala njegovo povezovanje z drugimi sorodnimi organizacijami. To so ji omogočali položaji, ki jih je zasedala bodisi v Zvezi delavskih univerz Slovenije bodisi v kulturno-prosvetnih organizacijah (tedanji Zvezi Svobod in prosvetnih društev) bodisi v Zvezi sindikatov Slovenije. Povsod, kjer je delovala, je delovala v korist razvoja izobraževanja odraslih in si prizadevala, da je Andragoško društvo Slovenije dobivalo družbeno veljavo in podporo. Tilka Blaha je bila eden tistih stebrov, brez katerih ne bi bilo mogoče zgraditi Andragoškega društva Slovenije in ki so mu postavili temelje za vse njegovo nadaljnje delovanje.

Mag. Jožko Čuk

Ta dipl. inženir strojništva in magister organizacije in poslovne politike je z mislijo in srcem zmeraj na strani izobraževanja odraslih. Z njim je povezan že dolga leta in na različne načine. Kot dolgoletni predsednik in še prej podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) je dejavno podpiral razvoj izobraževanja odraslih v gospodarstvu in v podjetjih; v njegovem mandatu je bil ustanovljen Center za poslovno usposabljanje GZS, ves čas je aktivno podpiral njegov razvoj in delovanje; podobno podporo je dajal raziskovanju izobraževanja odraslih v gospodarstvu, ki je potekalo prek območnih gospodarskih zbornic; je predsednik društva za kakovost v gospodarskih organizacijah. Je vnet zagovornik strategije vseživljenjskosti učenja. Zdaj se to zrcali posebno v dejavnosti za priznavanje in udejanjanje aktivnega staranje: kot član Državnega zbora Skupščine SR Slovenije je bil pobudnik in organizator posveta o izobraževanju v tretjem življenjskem obdobju, je podpredsednik Združenja Seniorjev Slovenije, vodi omizja in razprave na Festivalih za tretje življenjsko obdobje. Ima naziv moderatorja izobraževanja.

Štefan Huzjan

Funkcijo predsednika Andragoškega društva Slovenije je prevzel leta 1977, to je bilo v času, ko je bilo v društvu čutiti nekakšno stagnacijo po začetnem zagonu in desetletnem delovanju. Bil je predsednik društva le šest let, a v teh letih je prav preporodil društvo in njegovo delo. Pripeljal ga je od sorazmerno majhne in šibko organizirane organizacije do programsko in organizacijsko urejenega ter samostojnega in aktivnega stanovskega združenja. Poleg tega, da je društvo organizacijsko uredil in ga postavil na trdnejše gnotne temelje, je zaslužen tudi za razširitev koncepta in dejavnosti društva: medtem ko je pred njegovim nastopom v društvenem delovanju še prevladoval kulturno-prosvetiteljski koncept in se je društvo povezovalo predvsem z delavskimi univerzami in spodbujalo predvsem programe splošnega izobraževanja, je Andragoško društvo Slovenije pod Huzjanovim vodstvom uspelo povezati vse dejavnosti izobraževanja odraslih v Sloveniji, tudi tiste v podjetjih in različnih drugih ustanovah in za potrebe zaposlenih. Med številnimi novostmi, ki jih je vpeljal, jih omenimo le nekaj: spodbudil je ustanavljanje podružnic in komisij (tedaj je začela v Mariboru delovati prva podružnica društva), organiziral akcije za povečanje članstva, uveljavil aktivnosti Andragoškega društva Slovenije pri

preobrazbi vzgoje in izobraževanja, začel izdajati informacijski bilten za člane z naslovom ADS Informacije, dal je pobudo za ustanovitev strokovne revije za izobraževanje odraslih. Štefan Huzjan, ki je bil tudi po prenehanju funkcije predsednika intenzivno dejaven v društvu vse do leta 1991 (med drugim je bil tudi predsednik gospodarske komisije), je zaslužen predvsem za temeljito prenovitev dela Andragoškega društva Slovenije po obsegu in kakovosti. V svoji tedanji ustanovi – Izobraževalnem centru Ljubljanske banke – je dve leti gostil Zvezo andragoških društev Jugoslavije in ji dajal poleg materialne podpore tudi pomoč pri izpeljavi njenega programa.

Dr. Jurij Jug

je ena najbolj zaslužnih in vsestranskih osebnosti na področju andragogike in izobraževanja odraslih v Sloveniji. Na tem področju je posegel po najvišjih ravneh, ki jih je na nekam področju mogoče doseči: redni profesor na univerzi, raziskovalec z velikim številom objav doma in v tujini, urednik znanstvenih in strokovnih publikacij, organizator mednarodnih konferenc, pisec izvornih znanstvenih člankov in monografij, S svojim delom je veliko pripomogel k razvoju andragoške teorije in prakse v Sloveniji, njegovo delo pa je imelo vpliv tudi zunaj Slovenije, tako v državah zahodne kot tudi vzhodne Evrope. Prof. Franz Pöggeler ga je označil za 'andragoškega ambasadorja' na evropskem prizorišču. Najvidnejše dosežke ima na področju zgodovine izobraževanja odraslih, saj je izpeljal obsežen projekt: 'Nastanek in razvoj izobraževanja odraslih na Slovenskem', izdal pomembna znanstvena dela o slovenski zgodovini andragogike in bil dolga leta univerzitetni profesor na tem področju.

V obdobju 1988-1992 je bil predsednik ADS. V letu 1996 je prejel Državno nagrado Ministrstva za šolstvo in šport za področje vzgoje in izobraževanja v Sloveniji, to pa je področje, ki mu tudi zdaj, po prenehanju funkcije v GZS namenja veliko pozornosti tudi zdaj: kot vodja delodajalske skupine v Državnem svetu Republike Slovenije je leta 2007 v dvorani Državnega zbora organiziral odmeven posvet 'Vseživljensko učenje in aktivno staranje',

Dr. Ivan Kejžar

Je eden pionirjev razvoja izobraževanja odraslih pri nas in tako tudi razvoja Andragoškega društva Slovenije. V obdobju nastajanja Andragoškega društva Slovenije, to je konec 60-tih let, je zaslužen za njegovo povezavo s prej delujočim Društvom organizatorjev izobraževanja in kasneje z drugimi asociacijami, zlasti s Skupnostjo izobraževalnih centrov Slovenije in Zvezo društev kadrovskih delavcev Slovenije. Najbolj aktiven je bil pri izobraževanju in usposabljanju izobraževalcev odraslih na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju pri Univerzi v Mariboru, kjer je med drugimi predmeti predaval predmet 'Organizacija izobraževanja'. V več zavodih za organizacijo in izobraževanje - med temi tudi na Zavodu za šolstvo SRS – je deloval kot organizacijski in pedagoški svetovalec. Njegovo poglobljeno raziskovalno področje je bilo 'sistem in organizacija izobraževanja v podjetju'. Mnogi posveti, seminarji in strokovna srečanja so bili v začetnem obdobju delovanja Andragoškega društva Slovenije izpeljani s sodelovanjem Ivana Kejžarja in FOV, ustanove, kjer je deloval do upokojitve in kjer je aktiven še danes. Za strokovno delo na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji je prejel več nagrad, med temi Nagrado Ivana Bertona (1988), Nagrado Republike Slovenije na področju šolstva za življenjsko delo na področju izobraževanja odraslih ter Priznanje Andragoškega centra Republike Slovenije za izjemne strokovne ali promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih ((obe leta 2002). Dejavnost Ivana Kejžarja v Andragoškem društvu Slovenije se ne kaže toliko v prevzemanju vodstvenih vlog kot v tem, da je z društvom povezan ves čas, od njegovih začetkov pa vse do danes.

Dr. Ana Krajnc

Takoj ob vstopu v Andragoško društvo Slovenije je postala njegova ne le zelo aktivna članica, temveč tudi nosilka strokovnih pobud in projektov. Domala ves čas, odkar je v društvu, je bila članica

vodstvenih organov Andragoškega društva Slovenije, v enem obdobju tudi njegova predsednica. Bila je tudi predsednica Komisije za mednarodno sodelovanje. Tako je na neki način ves čas vplivala na delo društva, zlasti pa je bila ena ključnih oseb pri strokovni krepitvi Andragoškega društva Slovenije ter pospeševalka razvoja andragoške stroke in strokovnega dela ne le v društvu, temveč tudi v Sloveniji nasploh. Prevezemala je najbolj zahtevne strokovne naloge in bila tako nosilka številnih referatov na strokovnih posvetih in strokovnih tem pri izobraževanju članov društva ter pri reševanju njihovih in društvenih strokovnih vprašanj. Poleg tega najširšega razpona delovanja ima še posebne zasluge na dveh področjih. Bila je pobudnica za ustanovitev slovenske Univerze za tretje življenjsko obdobje, ki je v začetni fazi svojega delovanja delovala pri Andragoškem društvu Slovenije, kot njegova sekcija. Druga zelo pomembna vloga pa je bila ta, da je povezovala delovanje Andragoškega društva Slovenije s sorodnimi dejavnostmi (strokovnimi organizacijami, združenji, posamezniki) v tujini in v drugih jugoslovanskih republikah; bila je članica vodstvenih organov v najpomembnejših asociacijah andragogov v svetu. Le njej je iz Slovenije pripadla odgovorna in častna naloga, da je predsedovala Zvezi Andragoških društev Jugoslavije. Za svoje zasluge je prejela najvišje republiško priznanje v vzgoji in izobraževanju – Žagarjevo nagrado za področje izobraževanja odraslih (1988), v istem letu je dobila tudi najvišje priznanje Zveze andragoških društev Jugoslavije. Leta 1995 je udeležila dolgoletno željo slovenskih andragogov in skupaj z Andragoškim društvom Slovenije, kot ustanoviteljem, ustanovila prvo slovensko andragoško revijo Andragoška spoznanja. Ana Krajnc si zasluži laskavi naziv ambasadorke slovenske andragogike v svetu.

Milena Kulovec

Mileno Kulovec lahko štejemo za izjemno in specifično osebnost na področju izobraževanja odraslih in andragogike zaradi njene pionirske vloge pri razvoju kmetijske pospeševalne in svetovalne službe. Na njeno pobudo so bili ustanovljeni prvi aktivni kmečkih žensk, kot se je sprva imenovala ta dejavnost, ki se je kasneje preoblikovali v društva kmetic. Programi aktivov niso obsegali le predavanj in tečajev s področja kmetijstva, zlasti o delih, ki so jih na kmetiji pretežno opravljale kmetice temveč tudi teme, s katerimi se razvija kultura življenja, na katero lahko pomembno vpliva kmečka žena (gospodinjstvo, zdrava prehrana, urejanje doma, varčevanje v gospodinjstvu, zdravje, vzgoja otrok, odnosi v družini itn. Aktivni kmečkih žensk so postopoma razširili so svojo dejavnost na kulturno področje, ohranjanje dediščine, rekreacijo in še na kaj. Na pobudo Milene Kulovec je bila vpeljana licenca za delo kmetijskih svetovalk in svetovalcev, pri tem je bila velika pozornost namenjena metodam andragoškega dela. Milena Kulovec je v 80-tih letih intenzivno sodelovala tudi z Andragoškim društvom Slovenije.

Marjan Lah

Marjan Lah je bil dolga leta na vodstvenih položajih Zveze delavskih univerz Slovenije. Od leta 1971 do 1978 je bil predsednik Sveta Zveze delavskih univerz Slovenije, potem, ko je bila ta funkcija opuščena, pa je bil predsednik Izvršilnega odbora Zveze. V tistem času je bila Zveza delavskih univerz domicilna ustanova za Andragoško društvo Slovenije. Tam je bil njegov sedež, a tudi dejavnosti društva so bile tesno povezane z dejavnostjo Zveze. Na tak način je bil Marjan Lah ne le tesno povezan z delovanjem Andragoškega društva Slovenije, temveč je bil z njim povezan tudi organizacijsko, vsebinsko in finančno. Andragoško društvo Slovenije je bilo tedaj na neki način odvisno od Zveze, kot vodilni mož Zveze je imel Marjan Lah hkrati tudi odločilno vlogo pri delovanju in razvoju društva. Vemo pa, da je bila Zveza delavskih univerz tedaj zelo močna strokovna organizacija, ki je odločilno vplivala na razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji. V tej povezavi je bil Marjan Lah eden najbolj zaslužnih za razvoj andragogike in izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Lučka Lešnik

Poklicna pot Lučke Lešnik dokazuje redko pripadnost novinarskemu poklicu in pri tem zlasti strokovnemu področju izobraževanja. Že med študijem pedagogike in sociologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani se je preživljala z novinarskim delom, že tedaj se je posebej zanimala za izobraževanje odraslih, čeprav je bila takrat andragogika pri nas še na začetku razvoja pri nas. V svojem diplomskem delu je raziskovala izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju, kar je gotovo vplivalo, da je bila med pobudniki Univerze za tretje življenjsko obdobje.

Sodelovanje s časnikom 'Prosvetni delavec' je povsem zadovoljilo obe področji njenega zanimanja – novinarstvo in izobraževanje, in jo tudi zasvojilo. Leta 1998 postane odgovorna urednica tega časnika, ki dobi novo ime – 'Šolski razgledi'. Časniku da novo podobo in novo uredniško zasnovo; ni namenjen le poročanju o dogajanju v posameznih izobraževalnih ustanovah in učiteljem, marveč se čedalje bolj odziva na pomembne družbene dogodke. Šolski razgledi, čeprav prvotno namenjeni vsebinam s področja izobraževanja otrok in mladine ter šolskemu dogajanju, so pod uredništvom Lučke Lešnik, od leta 2000 tudi direktorice in lastnice družbe, ki izdaja časnik, postali bolj odprti tudi za vsa druga področja družbenega dogajanja; izobraževanju odraslih, ki sicer le redko ali s težavo najde prostor v drugih časnikih in medijih, je v njenem časniku mesto zagotovljeno enako kot drugim področjem vzgoje in izobraževanja.

Prav Lučka Lešnik je v Šolskih razgledih vedno pripravljena, brez sprenevedanja in odkrito, objavljati tudi kritične in polemične prispevke o problematiki in dogajanju v izobraževanju odraslih, podpira argumentirane in strokovne prispevke s tega področja, čeprav s tem mnogokrat izpostavi sebe in svoj časnik kritiki tistih, ki temu niso naklonjeni. V časniku Šolski razgledi redno spremljajo tudi dejavnosti v asociacijah za izobraževanje odraslih, tako tudi v Andragoškem društvu Slovenije, in s tem pripomorejo tudi k obveščanju in osveščanju širše pedagoške strokovne javnosti o dogajanju v izobraževanju odraslih.

Lučka Lešnik s svojim delom in zgledom dokazuje, da je naklonjena filozofiji in praksi vseživljenjskosti učenja. Veliko naporov ves čas namenja tudi lastnemu učenju in izobraževanju ter izobraževanju drugih, še posebej mladih novinarjev.

Andragoško društvo jo z veseljem sprejema v svoje vrste kot svojo častno članico, ki kompetentno zastopa izobraževanje odraslih tudi v medijih.

Mag. Jožef Miklavc

je izjemno zaslužen za razvoj izobraževanja odraslih v prvih obdobjih po osamosvojitvi Slovenije.

Kot podsekretar v Ministrstvu za šolstvo in šport, ki ga je v letu 1991 vodil dr. Peter Vencelj, je odigral bržkone najpomembnejšo vlogo pri snovanju in ustanovitvi Sektorja za izobraževanje odraslih na Ministrstvu. To je bil velik korak v razmerah, ko izobraževanje odraslih še nikoli prej ni imelo niti samostojnega organa upravljanja na državni ravni, niti ni bilo financirano iz državnega proračuna, niti ni imelo svojega razvojnega in raziskovalnega središča. Seveda pa prejšnje, za izobraževanje odraslih neugodne razmere, tudi še niso omogočale priprave in sprejetja specifične zakonodaje za področje izobraževanje odraslih, pomembnejšega širjenja in razvoja omrežja izvajalcev in programov izobraževanja odraslih, razvoja potrebne infrastrukture, razvoja upravnih enot za izobraževanje odraslih na lokalni ravni itn. Mag. Jože Miklavc je postal prvi vodja Sektorja za izobraževanje odraslih, ki je tedaj deloval in še zdaj deluje kot enota Direktorata za srednjem in višje šole ter izobraževanje odraslih.

V letih 1990 do 1992 je Vlada RS sprejela vrsto sistemskih ukrepov, ki so odločilno vplivali na pospešitev razvoja izobraževanja odraslih v Sloveniji. Ti ukrepi so bili:

- *ustanovitev sektorja za izobraževanje odraslih na Ministrstvu za šolstvo in šport;*
- *odobritev sredstev za izobraževanje odraslih v proračunu Republike Slovenije;*
- *ustanovitev Andragoškega centra Slovenije, prve razvojne in raziskovalne ustanove za izobraževanje odraslih v Sloveniji, leta 1991;*

- začetek samostojnega visokošolskega študija andragogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

To so bile podlage za nadaljnje sistemske ukrepe, ki so sledili v naslednjih letih, med njimi sta najpomembnejša sprejetje Zakona o izobraževanju odraslih in Nacionalnega programa izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Jože Miklavc je kot vodja Sektorja na Ministrstvu k vsem tem ukrepom pomembno pripomogel. Pobudniki ukrepov so bile asociacije za izobraževanje odraslih, med njimi je imelo vodilno vlogo Andragoško društvo Slovenije. A brez soglasja in aktivnega sodelovanja ministra in njegovih sodelavcev, takšen razvoj ne bi bil mogoč. Ne pretiravimo, če rečemo, da je bil pri udejanjanju teh ukrepov delež Jožeta Miklavca neprecenljiv.

Tako ga s pravico lahko označimo kot sooblikovalca uspešnega razvoja izobraževanja odraslih v Sloveniji, v obdobju, ko sta država in stroka to nujno potrebovali. Takšen razvoj so nam zavidali ne le v vzhodno-evropskih državah, ki so tedaj vse zaostajale za Slovenijo v razvoju izobraževanja odraslih, temveč tudi na Zahodu.

Jože Miklavc je sicer zelo postopno izgrajeval svojo poklicno kariero. Začel je kot učitelj razrednega in predmetnega pouka v osnovni šoli, bil ravnatelj osnovne šole, vodja kadrovske službe v srednješolskem centru, pedagoški vodja in direktor v srednješolskem in višješolskem centru, vse dokler ni prevzel funkcij v državni upravi. Ta vloga pa mu je omogočala tudi širše družbeno delovanje, povezano z izobraževanjem odraslih. S svojim širokim znanjem in izjemnim poznavanjem celotnega sistema izobraževanja in posebej izobraževanja odraslih je uspešno povezoval andragoško stroko, razvijajočo se prakso in politiko.

Mag. Franci Pivec

Mag. Franci Pivec je bil prvi minister za izobraževanje v Sloveniji, ki je pokazal posebno razumevanje za razvoj izobraževanja odraslih in andragogiko.

Ko je bila Slovenija še jugoslovanska republika in se je ministrstvo še imenovalo Republiški sekretariat za vzgojo in izobraževanje, minister pa je bil tedaj republiški sekretar, je pod njegovim ministrom ob koncu osemdesetih let začela delovati Komisija za izobraževanje odraslih. Franci Pivec se je sejal te komisije redno udeleževal, čeprav je bil kot republiški sekretar (danes bi bil minister) zelo zaposlen z drugimi nalogami vzgoje in izobraževanja, in je na sejah tudi aktivno sodeloval. Komisija je imela obsežen program, s katerim naj bi pospešila razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji. Tedaj je bil sekretariatu predložen razvojni projekt Izobraževanje odraslih kot dejavnik razvoja Slovenije, ki ga je izvajal Pedagoški inštitut v Ljubljani, pomemben dosežek komisije pa je bil, da je projekt financirala Republiška izobraževalna skupnost Slovenije. Na podlagi tega projekta, ki se je nadaljeval v Andragoškem centru Slovenije po njegovi ustanovitvi leta 1991, je nastal raziskovalni elaborat Konceptija in strategija izobraževanja odraslih (2000), ugotovitve iz projekta pa so bile tudi temeljna podlaga za pripravo operativnih gradiv, kot so Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju (1995), Zakon o izobraževanju odraslih (1996) in strokovne podlage za Nacionalni program izobraževanja odraslih v Sloveniji (1998).

Franci Pivec se je sicer z izobraževanjem odraslih srečal že sredi šestdesetih let, ko sta ga prijatelja Tilka Blaha in Marjan Lah, zdajšnja častna člana Andragoškega društva Slovenije, privabila v Zvezo delavskih univerz Slovenije. V tej vlogi se je udeležil vrste konferenc in posvetov o izobraževanju odraslih – to so bili tedaj pionirski projekti – potem pa se je vključeval tudi v delovanje delavskih univerz na Štajerskem (Maribor, Slovenska Bistrica, Ptuj, Ormož, Lenart).

Za uveljavitev andragogike se je zavzemal tudi na nastajajoči univerzi v Mariboru z vpeljevanjem obveznega usposabljanja visokošolskih učiteljev, bil pa je tudi predsednik Sveta Andragoškega zavoda – LU Maribor in je sodeloval pri različnih njegovih projektih. Zdaj deluje pri službi IZUM, kjer že skoraj dvajset let izvajajo obsežno izobraževalno dejavnost za knjižničarke in knjižničarje, s katero se posodablja delo v knjižničarstvu.

Ana-Marija Pušnik

S svojim delom obdobju od leta 2000 do 2005, ko je bila tajnica društva, je dokazala, kako pomembna je ta vloga za dejavnost društva. Bila je prava duša ADS, saj je s svojimi dejanji in pobudami prav animirala k povečani dejavnosti v društvu in k vstopanju med člane društva. S svojo delavnostjo, zagnanostjo, vztrajnostjo, zanesljivostjo in doslednostjo je omogočala uspešno udeležanje programa društva. Poleg rednih zadolžitev, ki jih je imela tajnica, je organizirala tudi večje število strokovnih posvetov društva, pripravljala strokovne ekskurzije in sodelovala pri njihovi izpeljavi, redno je poročala o delu društva; ob pomoči računalničarja je pripravila prvo spletno stran ADS in jo sproti dopolnjevala z aktualnimi dogodki društva ter s slikovnim gradivom iz ekskurzij in posvetov in drugo. Ves čas si je prizadevala za povezovanje med člani društva. Vse to je opravljala ob svojem rednem izobraževalnem in organizacijskem delu v Delavski univerzi. Je andragoginja po duši, v društvu je videla možnosti za pospešitev razvoja izobraževanja odraslih in andragogike. Še posebej aktivno je sodelovala v mariborski podružnici ADS, ki je bila ustanovljena prva v Sloveniji.

Mirjam Sattler Perovič

je zgled za to, kako naj andragog deluje v lokalnem okolju.

Mirjam Sattler Perovič je ustanoviteljica Agencije Tolminska, v kateri so se povezovale različne dejavnosti, pomembne za razvoj kraja in širše regije, v njenem primeru Tolmina in Tolminske. Agencija Tolminska je bila hkrati turistična agencija in zasebna ustanova za izobraževanje odraslih in s koncesijo izvajalka programov srednješolskega izobraževanja za gostinske, turistične in ekonomske poklice. Mirjam Sattler Perovič je bila zmeraj andragoginja, v kakršni koli vlogi že je delovala. V Agenciji Tolminska je bila tudi organizatorica študijskih krožkov, med katerimi so nekateri prerasli v krajevne projekte. To zgovorno potrjujejo naslovi Drežnica, ali te poznam?, Podmelska fara skozi čas, Ljudsko izročilo pod Kobiljo glavo, Rutarji, potomci tirolskih prednikov. Projekti dokazujejo, kako se z izobraževanjem odraslih povezujejo različne dejavnosti: kultura in ljudski običaji (etnologija), turizem, v tem kraju predvsem kmečki turizem in gostinstvo, za kar je Agencija Tolminska usposabljala izvajalce. V šoli je poleg programov za mladino vseskozi razpisovala tudi programe za izobraževanje odraslih. V programe Agencije Tolminska je bilo vključenih okoli 1300 odraslih.

Prvi del svoje osebne in poklicne poti je Mirjam Sattler Perovič posvetila pomoči pri zaposlovanju prek zavodov za zaposlovanje. Kot andragoginja po duši je seveda skrbela predvsem za izobraževanje iskalcev zaposlitve, ki se znajdejo v težavnem položaju (brezposelni, teže zaposljivi, invalidi, nezadostno izobraženi). Taka naravnost se je pokazala že v diplomski študiju ob delu na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani z naslovom Vloga usposabljanja v sistemu zaposlovanja. Njeno delo je pomembno temeljilo na raziskovanju potreb po zaposlitvi.

Ob svojem delu se je bila vseskozi tesno povezana z Andragoškim društvom Slovenije in njegovimi projekti. Leta 1995 je prejela tudi nagrado Republike Slovenije za področje šolstva, za življenjsko delo v vzgoji in izobraževanju.

Dr. Dušan Savičević

Je eden najvidnejših, če ne najpomembnejši nosilec jugoslovanske andragogike, s čimer si ga lahko na neki način lastimo tudi Slovenci, ki smo v času njegove največje aktivnosti pripadali isti državi. Tudi zaradi njegove obsežne in vrhunske strokovnosti in znanstvenih dosežkov sta se uspešno razvila in razvijala andragogika na Univerzi v Ljubljani in izobraževanje odraslih Sloveniji.

Ko pregledujemo njegovo delo, je treba na prvem mestu omeniti, da mu je edinemu na univerzah nekdanje Jugoslavije uspelo ustanoviti samostojno in močno katedro za andragogiko z več kot desetimi redno zaposlenimi visokošolskimi učitelji. Ustvaril jo je na beograjski filozofski fakulteti.

Dušan Savićević je vsestranski raziskovalec andragogike kot znanosti in univerzitetne discipline. Svoje znanstvene ugotovitve je objavil v velikem številu znanstvenih monografij in drugih del, ki jih je objavljajl od leta 1961 dalje in jih, kljub visoki starosti 86 let, še zmeraj objavlja. V njih je obravnaval domala vsa področja andragogike, to pa so: filozofske podlage, zgodovina in razvoj ter sodobna pojmovanja andragogike; metode pri izobraževanju odraslih; sistem izobraževanja odraslih v Jugoslaviji; povratno izobraževanje; koncepcija izobraževalnih potreb v andragogiki; problemi integracije pri izobraževanju odraslih; narava in značilnosti interesa v andragogiki, izobraževanje za življenje v družini; učenje in staranje; metodologija raziskovanja in primerjalna andragogika ter mednarodni okvirji andragoških idej; vseživljenjsko izobraževanje; učeča se družba.

Vodil je številne teoretične in razvojne projekte doma in v tujini, aktivno sodeloval pri delu nacionalnih in mednarodnih konferenc in srečanj, bil sodelavec UNESCO-ja, OECD-ja in Sveta Evrope, član uredništev domačih in mednarodnih revij, bil gostujoči profesor v številnih tujih univerzah, obiskal andragoške ustanove na vseh kontinentih – skratka svetovaljan na našem področju. Na izobraževanje odraslih in andragogiko je vplival tudi kot član Zveze andragoških društev Jugoslavije, kjer smo se slovenski andragogi redno srečevali z njim in bili deležni njegovega bogatega znanja,

Vse to so podatki, ki opravičujejo in utemeljujejo našo odličitev, da ga s ponosom štejemo za častnega člana Andragoškega društva Slovenije.

Dunja Simšič

Bila je zelo aktivna tajnica Andragoškega društva Slovenije že v prvem desetletju njegovega delovanja, to funkcijo je opravljala od leta 1975 do 1980. Je med soustanoviteljica Andragoškega društva Slovenije v njegovem drugem obdobju, ki se je začelo leta 1978 pod predsedovanjem Štefana Huzjana. V tem času je bila še posebno aktivna pri organiziranju visokošolskega izobraževanja odraslih v Sloveniji, ki je potekalo v sodelovanju z Reško fakulteto za industrijsko andragogiko, saj tedaj še nismo imeli programa andragogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. S to dejavnostjo je pomembno vplivala na razvoj andragoških kadrov v Sloveniji. Je soavtorica različnih programov za usposabljanje odraslih, še posebno za usposabljanje učiteljev s področja didaktike in metodike poučevanja in tudi drugega izobraževanja s pedagoško-andragoško vsebino, kasneje tudi računalniškega opismenjevanja slovenskih pedagoških delavcev. To so ji omogočala mesta samostojne strokovne sodelavke ter vodje skupine za splošno izobraževanje in skupine za verifikacijo tečajev tujih jezikov pri Zvezi delavskih univerz Slovenije kot tudi pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport in pri Zavodu Republike Slovenije za šolstvo. Kot avtorica in soavtorica je sodelovala pri več publikacijah, v nekaterih, kot ista izobraževanje in poklicno usmerjanje žensk ter Družbenopolitična angažiranost žensk v Socialistični republiki Sloveniji, je povezovala svoje pedagoško in andragoško znanje z družbeno aktualno vsebino. To kaže tudi Okvirni program vzgoje in izobraževanja občanov za varstvo in humanizacijo človekovega okolja (1978), ki je bil prvi takšen program v Jugoslaviji.

Dr. Alenka Šelih

je upokojena redna profesorica Pravne fakultete ter zaslužna profesorica Univerze v Ljubljani in redna članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

V svoji bogati pedagoški in znanstveni karieri kot tudi s širšim delovanjem na svoji življenjski poti je dala pomemben delež tudi izobraževanju odraslih, čeravno izobraževanje odraslih ni bilo neposreden predmet njenega pedagoškega in znanstvenega dela. Posredno pa je nanj pomembno vplivala: – s svojo predanostjo prostovoljskemu in humanitarnemu delu, ki mu je posvetila velik del svoje osebne in poklicne poti; – z vplivanjem na sistemsko urejanje usposabljanja prostovoljcev v programih socialnega varstva in na razvoj evalvacije programov socialnega varstva; praktično uvajanje obveznega izobraževanja, redne evalvacije in timske priprave na uvedbo novih izvedbenih programov socialnega varstva so samo del njenega dela na tem področju; – kot doma in v tujini priznana raziskovalke je obravnavala teme, kot so: sistem kaznovalnega prava, zlasti prava o prekrških in človekovih pravicah; med prvimi se je ukvarjala z raziskovanjem žrtve kaznivega dejanja; bila je pobudnica in vodja raziskovalnega projekta o življenju in delu pomembnih žensk v slovenski zgodovini 19. in 20. stoletja; kot ugledna znanstvenica je vplivala tudi na povečanje ugleda raziskovalne dejavnosti na področju izobraževanja odraslih; za zasluge pri znanstveno raziskovalnem delu jo je odlikoval predsednik republike z zlatim redom za zasluge; – kot pedagoginja je dosegla najvišje akademske nazive in uspehe na področju kriminologije in kazenskega prava.

Njeno delo pri zavzemanju za temeljne človekove pravice in svoboščine je tudi kažipot pri uveljavljanju pravice odraslih do izobraževanja kot temeljne človekove pravice in ključnega dejavnika za pravičnost v izobraževalnem sistemu. Aktivno sodeluje pri delu Mednarodne mreže za človekove pravice. Prejela je nagrado za izstopajoče kvalitetno in strokovno delo na področju socialnega varstva. Bila izvoljena za predsednico Komisije za etična vprašanja Univerze v Ljubljani. V svojih delih se zavzema za humano in racionalno reagiranje na kriminaliteto ter za spoštovanje standardov pravne države pri uporabi represije. Opozarja zlasti na potrebo po usklajenem upoštevanju načela varstva človekovih pravic.

Še posebej in izrecno zagovarja in podpira zahtevo, da mora družba zagotavljati izobraževanje tudi za odrasle osebe s posebnimi potrebami; sodelovala je pri iskanju sistemskih in praktičnih rešitev zanje. Aktivna je pri delu nevladne organizacije Sožitje, bila je predsednica zveze društev za pomoč ljudem v motnjo v duševnem razvoju. Sodelovala je pri iskanju rešitev za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju ter pri spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu. V času njenega predsedovanja so bili veliki naporji usmerjeni tudi v iskanje rešitev, ki jih je prinesel Zakon o invalidskih organizacijah, pri dopolnitvah Ustave itn. Njeno zavzemanje za temeljne človekove pravice in svoboščine je bilo izhodišče za reševanje različnih življenjskih situacij, ki so bile udejanjene v posebnih socialnih programih v Zvezi Sožitje in tudi v drugih invalidskih organizacijah. Njena velika zasluga so, da smo v Sloveniji pričeli z izobraževanjem samozagovornikov, da smo zanje pričeli pripravljati gradiva v lahko berljivi tehniki in ureditev volilne pravice za osebe z motnjami v duševnem razvoju.

Kot predsednica Sveta Andragoškega centra Slovenije je dodobra spoznala tako politiko kot tudi stroko in prakso izobraževanja odraslih. V tem času in tudi po prenehanju funkcije je pomembno uveljavljala družbeni položaj in možnosti izobraževanja odraslih; s tem je tudi vplivala na povečanje ugleda izobraževanja odraslih in strokovne avtonomije andragogike ter krepila pomen andragoške stroke in njeno veljavo v odnosu do politike in upravnih struktur.

Mag. Jože Valentinič

Je prvi predsednik Andragoškega društva Slovenije in bo kot tak trajno zapisan v zgodovino razvoja izobraževanja odraslih v Sloveniji. Ko analiziramo ustanovitvene dokumente in program, ki si ga je zastavilo Andragoško društvo Slovenije že ob začetku svojega delovanja, se ne moremo načuditi tako vizionarstvu kot tudi zrelosti, ki se zrcalita v njem. Toda to je bilo tudi sicer značilno za Jožeta Valentiniča. In če se vprašamo, kako je bilo to mogoče, saj si v času, ko je začel delovati Jože Valentinič, v Sloveniji še ni bilo mogoče pridobiti formalne andragoške izobrazbe, kaj šele specializacije, je odgovor na dlani: to mu je omogočil tisti pravi občutek za značilnosti in posebnosti izobraževanja odraslih, ki odlikuje prav pionirje andragogike vsepovsod po svetu. To je tudi najustreznejša podlaga, da si znanje in izobrazbo pridobiš na andragoški način, to je predvsem z

vztrajnim samostojnim izobraževanjem in učenjem ob delu. Jože Valentinič je pravi in pristni pionir izobraževanja odraslih in predvsem nosilec njegovega razvoja v praksi v Sloveniji, še posebno v času, ko je začelo delovati Andragoško društvo Slovenije. Odločilno vlogo je imel tako pri razvijanju izobraževanja odraslih v delavskih univerzah kot tudi v šolah; na obeh področjih je imel dolga leta vodstveni položaj. Tako je bilo tudi v društvu, saj je bil nosilec različnih najpomembnejših funkcij v Andragoškem društvu Slovenije v prvih petnajstih letih njegovega delovanja, od leta 1968 do 1983 (poleg predsedovanja je bil še podpredsednik in dolgoletni član izvršilnega odbora). Bil pa je ves čas, v času njegove aktivne delovne dobe in tudi še kasneje, nosilec različnih izobraževalnih in drugih projektov ter referatov in predavanj. Je drugi dobitnik najvišjega republiškega priznanja v vzgoji in izobraževanju – Žagarjeve nagrade – za področje izobraževanja odraslih (1986). Ob Tilki Blahi je Jože Valentinič drugi nosilni steber, ki je postavil trdne temelje vsemu nadaljnjemu delovanju Andragoškega društva Slovenije.

Mag. Marija Velikonja

Mag. Marija Velikonja je od leta 1974 nenehno navzoča v izobraževanju odraslih v Sloveniji, hkrati pa tudi v Andragoškem društvu Slovenije.

Takrat se je zaposlila na Zavodu SRS za šolstvo, v Sektorju za izobraževanje odraslih, ki ga je takrat vodil mag. Jože Valentinič, prvi predsednik Andragoškega društva Slovenije. Bila je pedagoška svetovalka, odgovorna za stalno strokovno spopolnjevanje pedagoških in andragoških delavcev, vseskozi pa je sodelovala tudi pri raziskovalnih projektih, ki so zadevali izobraževanje in strokovno spopolnjevanje pedagoških in andragoških delavcev in izobraževanje odraslih in sta jih skupaj izpeljevala Pedagoški inštitut in Zavod za šolstvo. V različne dejavnosti izobraževanja odraslih se je vključevala kot predavateljica različnih področij izobraževanja odraslih, kot organizatorica posvetovanj, urednica nekaterih strokovnih publikacij, avtorica strokovnih člankov. Andragoško delo je bilo tudi razvijanje programov za izobraževanje vodstvenih delavcev v vzgoji in izobraževanju, ki so jih potem institucionalizirali v šolo za ravnatelje. Marija Velikonja je prva vodila to šolo. Po upokojitvi je kot zunanja sodelavka nadaljevala delo v Andragoškem centru Slovenije v različnih razvojnih projektih in kot urednica publikacij. Vodila je tudi kurikularno skupino za prenovo osnovnega izobraževanja odraslih.

V Andragoškem društvu Slovenije je bila najbolj aktivna v osemdesetih letih, ko je soorganizirala izobraževanje andragogov in andragoških delavcev bodisi s predavanji bodisi s strokovnimi posveti in razpravami. Bila je tudi sourednica informativnega glasila Informacije, ki so ga tedaj skupaj izdajali Skupnost izobraževalnih centrov Slovenije, Zveza delavskih univerz Slovenije in Andragoško društvo Slovenije.

Za svoje delo pri izobraževanju odraslih je prejela številna priznanja: dve priznanji Andragoškega društva Slovenije (ob jubilejih leta 1988 in 1999) ter priznanje Zveze andragoških društev Jugoslavije (1990). Leta 1994 je prejela tudi nagrado Republike Slovenije za področje šolstva, za življenjsko delo v vzgoji in izobraževanju.

Dr. Peter Vencelj

Prof. dr. Peter Vencelj je izjemno zaslužen za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Kot minister za šolstvo in šport v prvi slovenski vladi – minister je bil v letih 1990 do 1992 – je z vrsto sistemskih ukrepov, ki sta jih sprejela ministrstvo in vlada, odločilno vplival na pospešitev razvoja izobraževanja odraslih v Sloveniji. Ti ukrepi so bili: ustanovitev sektorja za izobraževanje odraslih na Ministrstvu za šolstvo in šport, odobritev sredstev za izobraževanje odraslih v proračunu Republike Slovenije, ustanovitev Andragoškega centra Slovenije, prve razvojne in raziskovalne ustanove za

izobraževanje odraslih v Sloveniji, leta 1991, začetek samostojnega visokošolskega študija andragogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

To so bile podlage za nadaljnje sistemske ukrepe, ki so sledili v naslednjih letih, kot sta sprejetje Zakona o izobraževanju odraslih in Nacionalnega programa izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Prof. Vencelj – po stroki matematik in fizik, po dejavnosti raziskovalec in redni profesor na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani, tam je z odraslimi delal kot organizator in vodja podiplomski študija – je sooblikovalec uspešnega razvoja izobraževanja odraslih v prvih letih po osamosvojitvi Slovenije. Takega razvoja nam niso zavidali le v vzhodnoevropskih državah, ki so tedaj zaostajale za Slovenijo v razvoju izobraževanja odraslih, temveč tudi v zahodnoevropskih državah.

Tudi po upokojitvi njegova podpora izobraževanju odraslih ni prenehala. Kot predsednik društva Slovenskih katoliških izobražencev je razvijal izobraževanje odraslih v Socialni akademiji pod okriljem društva.

Marija Vogrič

Kjer je volja, je pot, bi lahko rekli za Marijo Vogrič, če želimo opisati njen značaj in hkrati tudi prispevek k razvoju Andragoškega društva Slovenije in tudi izobraževanja odraslih v Sloveniji. Tudi za njeno označitev ni toliko pomembno to, da je bila članica izvršilnega odbora društva v enem najbolj intenzivnih obdobjih njegovega delovanja, to je v 80-tih letih. Mnogo bolj pomembno je to, da je bila nenehno živ in iščoč duh, kar ji je omogočilo, da je bila pobudnica in nosilka številnih zamisli in akcij za razvoj izobraževanja odraslih. Prva predsednica in ustanoviteljica zelo aktivne Sekcije za izobraževalno tehnologijo (1984) in nosilka številnih projektov na tem področju, tako izobraževalnih kot tudi organizacijsko-izvedbenih. Je ena tistih, ki so z lastnim zgledom ne le spodbudili temveč tudi v praksi izpeljali novo organizacijsko shemo in členitev Andragoškega društva Slovenije in njegov razvoj ter decentralizacijo delovanja na podružnice, sekcije in komisije. Bila je prva predsednica Komisije za politiko in sistem izobraževanja odraslih ter pobudnica ustanovitve podružnice za Obalno-Kraško območje in njena zelo aktivna članica in organizatorica. Še bolj pa je svojo andragoško in hkrati umetniško-ustvarjalno naravo uveljavila kot ustanoviteljica in nekajletna voditeljica Sekcije za učno in izobraževalno tehnologijo. Tu ni bila samo učiteljica in voditeljica, temveč tudi ustvarjalka projektov, ki so temeljili na uporabi avdio-vizualnih sredstev; bila je živ zgled, kako se uspešno izdelata filmski ali video projekt. Marija Vogrič je bila prva dobitnica najvišjega republiškega priznanja v vzgoji in izobraževanju – Žagarjeve nagrade – za področje izobraževanja odraslih (1982). Bila je tudi med tistimi, ki so dobili priznanje Andragoškega društva Slovenije že prvo leto, ko so bila ta priznanja podeljena (1987). Vsa leta je bila zelo aktivna članica društva in sodelavka, pogosto pa tudi nosilka različnih programov dejavnosti Andragoškega društva Slovenije (zlasti za izobraževanje andragogov in pri strokovnih posvetovanjih) in drugih njegovih projektov. Je tudi ena od »duš« Andragoškega društva Slovenije, kar še posebno velja za obdobje njegovega razcveta v osemdesetih letih.